

Szerkesztőség és kiadó hivatal
Hely: SIMONFFY-ház a város-
házával szemben

HIRDETÉNYEK.

Előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők

Hírdetetlen levelek csak ismert kezektől
fogadtattak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen a p o n k é n t, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár:

Helyben kézhez hordva vagy vidékre postán
küldve:

Egyszeri... 10 ft — k
Félévi... 5 ft — k
Negyedévi... 2 ft 50
Egy hónap... 1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopitisor egyszeri beiktatásáért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyiltér 4 hasábsopitisorát 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Csütörtök, április 24.

81. szám.

Az a Tisza! Az a Tisza!

(—o—) Az elmúlt választások előtt Tisza Kálmán miniszterelnökkel találkozhatni volt szerencsém. Egyről másról beszélgetvén, természetesen hogy a választási kilátások is szóba jöttek, s én megvallom, mintegy panaszsképpen említettem föl, hogy a szabadelvű párt részéről koránt sem tesznek annyit mint az ellenzékiek a maguk részén, és éppen ezért, a választások kimenetelére nézve kétségem fejeztem ki. Tisza Kálmán, (amint egyszer Jókai is megírta róla) az ő okos szemével rám nézett, s hatalmát képező higgadt modorával s felig mosolygva mondá: „Én azt hiszem, hogy a lelkesedés sem az igazság nem a kor teskedés eredménye, hanem az idők és körülmények szültek. A mult választások éppen az okkupáció idejében történtek s a kedélyek izgatottak voltak az ellenzék még sem győzött. Annál inkább nem gondolnám azt az idén.” — És igaza volt. A választások a szabadelvű párt részéről fényesen ütöttek ki. Pedig a mult választások alatt még izgatottak voltak a kedélyek, míg ma oly esendes minden mint a hullámtalan tenger. És hogy e esendet holmi Somsich féle szövegalkotással és kicsinyes korteskedésekkel nem lehet felzaklatni: Tisza Kálmán mondta.

Hajh! Nagy kortes ez a Tisza Kálmán! Hiába minden ellenzéki fogás, támadás és rágalom, mert ha ő egyszer meg van győződve arról, hogy amit tesz az helyes s az ő háta megett ugyan éghet Sódoma és Gomora s csinálhat ékeltelen visítást az ellenzéki korteskedés, attól ugyan, hogy Tisza visszatekintsen és mint Lóth, sóbálványára változzék, nem félhet senki, soha! Mert hát tudja ő, hogy nem az ellenzéki korteskedés, Apponyi országjárás, Somsich kesergéremi a hangulatot; hanem a körülmények és a helyzet. Mert hiába mondják nekem hogy szorít a csizmám, ha én nem érzem; hogy szűk a nadrágom, ha én

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Két kitünőség a Zápolya korából.

(Történelmi tanulmány.)

Írta: gróf VAY DÁNIEL.

(Folyt.)

A béketárgyalások közelebb eredménye egy évi fegyvernyugvá vála, miután a császárnak és Ferdinándnak követeli Nagyváradra érkeztek, hol a lund érseket János király nevében már Török Bálint fényes kíséretével fogadta. A meddő tárgyalások miatt ingerült hazafiak, miután ugy Jánosnak nádora Bánffy, mint Ferdinánd Báthory elhaltak minden előtt, nádorválasztási gyűlést sürgettek.

Ferdinánd 1535-ik évi október 4-én országgyűlést hirdetett, de a rendek értesültek, hogy ezen magat biztosai által képviseltetendi, miért a többség elmaradt, — az ország zugolódott, a megjelentek kijelentették, ha uralkodni akar, erélylyel lépjen fel a török ellen; János királylyal rendezze ügyét; az idegen zsoldosokat rendelje vissza az országból; jó pénzt veressen; a garádálkodó hadat fekezze meg. Ferdinánd elismerte a rendek panaszainak jogosultságát. 1536. novemberre ismét országgyűlést hirdetett, hol a török háborúra adótkért szavaztatott, de a sérelmeket nem orvosolta, sőt kormány tanácsot nevezett, hivat pedig Bécsbe rendelte, mely eljárásával magyar hivat elvezitette, kik tömegesen Jánoshoz átmenetek, s miután a vitéz Khun Gothard Sztármár alatt a német hadat őrsetörte, János hatalma növekedett. — Khun utolsó diadalában életét vesztette.

kényelmesnek találom, hogy rossz szövetből van a kabátom, ha már évek óta hordom és még mindig kitart. Én azért sem a cipészemet sem a szabómat nem változtatom meg, ha eszem van; hogy olyannal cseréljem fel ki aztán csakugyan szűkebbre venné a mértéket. — Éppen ugy nem tenné helyesen az az iparos, ha a nagy kiabálás és kritizálás után menve, az eddig helyesnek bizonyult mértéket és szabást megváltoztatná. Majd nem kellene aztán beszélni az ellenzéknek, hogy szorít a cipóm, szűk a nadrágom, ha magam is ugy érzem, hanem kergetném pokolba a mesterét minden hecczelési hatás nélkül. De a mig csak a beszéd, a korteskedés foly, de helyzet és körülmény a világért sem olyanok, hogy a kedélyeket felizgatnák? Hát hogy ott az ellenzéki boldogulhatás nagyon nehéz dolog, az tény! És éppen így vagyunk jelenleg!

Hejh! Nagy kortes az a Tisza Kálmán! Sem szó, sem beszéd! Ő előtte a körülmény a döntő és a helyzet. Nem szóval, nem beszéddel korteskedik, hanem minden tehetségét és igyekezetét a helyzet megteremtésére használja fel, a helyzettel és körülményekkel igyekezővén az ellenzéki izgatásnak utját vágni. És ma, tökéletesen ugy van! Az ellenzék izgat, utazik, lármáz, ferdít és ordít, csapkodja a tenger csendes tükreát a seprű nyéllel, hanem azért a tenger nem mozdul meg! Egy két hullám fodor ke-rekedik ugyan a merre a pemete és motólla táncz elvonul, de a mint a forgó szélnek vége, a hullám fodornak is vége s a kisimult tenger csendes újra. A helyzet és a körülmények nem szülnék elkeseredést a kormány ellen, s ezen elkeseredésből fakadni szokot lelkeseidést az ellenzék mellett. En legalább sem az elkeseredést sem a lelkesedést nem látom, de sehol! az ellenzéki vezetők és kortesek erőlködnek ugyan, a hol a szabadelvű párt éppenséggel nem mozog, ott keritenek is hivat, de a hol a szabadelvű párt erélylyel lép fel, mint a

A sok veszteségei miatt kapkodó Ferdinánd, 1537. évben Pozsonyba ismét országgyűlést hirdetett, újra adókat vétetett. — Kassa vidékére Fels Lénárdot, az Eszék körül mutatkozó törökök ellen pedig vezérül Kacziánert kinevezte. Fels sikerrel működött, de Khosrov pasa Klissánál előbb Krunicus Péter hadait verte szét; Mohammed pasa pedig Verőcezt, Pozsegát eloglalta, Kacziánert tönkre tette s a csatát veszített Kacziánert Ferdinánd börtönre vetette, honnan hatalmas pártolói kiszabaditák. Kosztelnicza várába költözött, honnan Mohammednek ajánlotta, hogy a részére vezérseget ad, ő kész az Islamra áttérni és Horvátországot kezére játszani; a Zrinyiek értesültek arról, Kacziánert egy multság alkalmával kivégezték.

Ferdinánd 1538-ik évben Fels Lénárdot Váradra küldötte, ki János megbízottjaival Fráter Györggyel — ki sikertelen hadjáratai miatt Solimántól elidegenedett — és Verbőczy Istvánnal február 24-én békét kötött; a békekötés nevezetesebb czikkei: Ferdinánd mint János magyar királynak cizimeztetnek, egymást jelen birtokaiknak háborítatlan élvezetében biztosítják; János halála után a magyar korona Ferdinándra száll; ha pedig ugy Károly császár mint Ferdinánd királykösök nélkül elhalna, a magyar nemzet szabadon választja királyát; a közös ellenség ellen Ferdinánd Jánossal kölcsönösen segítik egymást, hogy ez ki legyen, azt a császár határozza meg; ha Jánosnak később fia születnék, az szeptési herczeg címet használna, atyjának uradalmait élvezend, ha pedig János ezen béke szerződése miatt háborgattatnék és az országból elüzetnék, kellő ellátását a császár és Ferdinánd biztosítani kötelesek.

kártya katona, ugy dől ott az ellenzéki kortes had. Es ha bár a harc közepében levő egyes kerületek, mint az egyes működő zászlóaljok nem tudhatják, hogy a harczerék többi helyén mi történik, tehát legyenek róla meggyőződve, hogy a pozíció kitünő, s ha azon a helyen, a melyen áll, az ő kötelességét minden zászlóalj megteszi, diadalunk olyan lesz, a milyen még nem volt s a milyen az ügy, mely mellett küzdünk, megérdemel!

— A szeszadó javaslat tárgyában a monarchia mindkét kormánya között teljes megállapodás jött létre. Biztosra vehető most már, hogy az osztrák felsőház a javaslat mindazon módosításait elfogadja, melyeket a magyar felsőház harmas bizottsága is elfogadott. Minden más, az osztrák képviselőháztól javaslatba hozott módosításokat az osztrák felsőház el fog vetni és a kormányjavaslat eredeti szövege mellett marad. Mihelyt ez megtörténik, a javaslatot visszaterjesztik a képviselőházhoz, a hol előreláthatólag akadályokba ütközni nem fog, és akkor a javaslat tárgyalása a magyar parlamentben és pedig először is a felsőházban fog megkezdetni.

Országgyűlés.

Budapest, április 23.

Az ipartörvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása ma lassabb tempóban haladt a képviselőházban, mint tegnap, mivel majd minden szakasznál rövidebb-hosszabb discussió merült fel s a 122. §-nál a szónokoknak egész hosszú sora iratkozott fel szólásra, mely utóbbi §-nál a tárgyalás meg is akadt, illetőleg holnapra halasztott. Ma tehát összesen csak hét szakaszt fogadott el a ház. A 116. §-nál Apponyi adott be oly értelmű módosítványt, mely szerint a munkásnő a gyárban, szülés után négy hétig csak a tisztí orvos bizonyítványa alapján legyen a munkára alkalmazható. E téma felett érdekes discussió fejtett ki Széchenyi miniszter kifejtvén Apponyi módosítványának arnyoldalait, a maga részéről is módosítványt terjesztett be. Mindkét módosítvány a bizottsághoz utasított.

A következő 117. §-nál Irányi Dániel adott be hosszabb indokolás mellett oly

Szulimán értesült, a hátaemeget kötött és titokba tartott szerződésről; azért Erdély ellen fenyegető hadállást foglalt; de János király hódotalával, mit Fráter György ajánlott, a szultánt kiengesztelte. — Erdélyt a törökök dnásától Fráter ügyességével és gazdag ajándékával megmentette.

A váradi békekötés után, Fráter György újabb tapasztalta Ferdinándnak erélytelenségét; látta, hogy lanya eljárásával ez a török támadásokat feltartóztatni képtelen; — hogy hazáját a háboru pusztításaitól megmentse, Verbőczy István ismét Konstantinápolyba küldötte. Verbőczy János részére a Szultán kegyét és pártfogását kinyerte.

János 1539-ik évben oltárhoz vezette Zsigmond lengyel királynak Izabella leányát. — Ferdinánd bosszujában Solimánt értesítette a váradi egységéről, — megbizottja, a Jánoshoz hűlen vajda, Majlath pedig Fogarasi várba zárkózott, — de a fényes kapunál nem aratva kívánt sikert — követeli által, később ismét Jánoshoz közeledett; — megbizottjait János 1540-ik évi július 10-én Gyulafehérváron fogadta; — szülés miatt súlyosan beteg — innen — Szászsebesre költözött; hol értesült miként neje Isabella július 7-én Váradon, egy egészséges Zsigmond Jánosnak keresztelt gyermekét szült; a beteg király végső öröm ünnepeit megülte, érezte ereje közelgő végét — hivat magához rendel, kiknek fiát oltalmába ajánlotta; egyszersmind Fráter Györgyöt neje nek és fiának gyámjává kinevezte; miután csakhamar elhalt.

A reformáció hódításainak megállításán — a császár és Ferdinánd hasztalan fáradoztak — az Némethonban rohamosan elterjedt s Magyarhonban is terjedt. — Ferdinánd

módosítványt, mely a §. utolsó bekezdésében foglalt munkaidőt megrövidítette volna, a ház azonban 83 szóval 59 ellenében a javaslat szövegét fogadta el. — A 121. §-nál a ház elfogadta Irányinak egy határozati javaslatát, melyben a kormány balesetek elleni biztosításról szóló javaslat benyújtására utasított.

És most megeredt aztán a hosszabb vita az ipartestületekről szóló fejezet 122. §-a felett. Zichy Jenő gr. oly értelmű módosítványt terjesztett be, melyben kimondatik, hogy alakítják meg, minden megszorítás nélkül. Támogatták e módosítványt Gál Jenő, Hely és Rónay. Azonkívül Dobránszky és Rónay János még más módosítványokat is terjesztettek elő.

Előbbi a törvényhatóságok és kamarák közbejötté nélkül a feliratkozott iparosok kétharmadának beleegyezésével kívánta megalkotni az ipartestületeket; Rónay pedig a kisebb községek iparosainak csatlakozását kívánta legközelebbi ipartestülethez. Az idő előre haladván, itt a vita félbeszakadt. Szólásra vannak még feljegyezve: Lázár Ádám Veszter Imre, Meczer Gyula, Herman Ottó, Szederkényi, Körössy Sándor, Göndöcs, Krisztinkovics, Hely, Thaly, Ferenczy Miklós, Bessenyei Ernő és Győrfi Péter.

Végül Orczy miniszter felett Thaly interpellációjára a boszniai katonaverekezés ügyében s a ház tudomásul vette ugye, mint Tisza a miniszternek azon választát, melyet Vadnaynak egy baranyamegyei szolgabírói állítólagos visszaélései iránt tett interpellációjára adott. Ezzel az ülés véget ért.

Az egyiptomi hadjárat.

Az angol közvélemény igen fel van habborodva u Gladstone lanyhasága miatt, melyet az egyiptomi eseményekkel szemben tanúsít. Különösen kárhóztatják a miniszterelnököt egy — a parlamentben — közelebb tett interpellációra adott válaszáért, melyben daczára, hogy kénytelen volt beismerni miszerint Gordon tábornok csakugyan be van kerítve a felkelők által, még is ugy nyilatkozott, hogy a tábornok állapota nincs veszélyeztetve.

Tudja mindenki, hogy Kartumból egyiptom fele vezető ut a felkelők által teljesen elzáratott, és az egyenlítői vidékek felé vezető egyetlen ut Schendy egészen be van kerítve s hogy Berber állapota reménytelen s hogy ennek oka is maga az angol kormány, mert az itteni mudir táviratából kitünik, hogy azért alkuszik a Madhival, mert Anglia cserben hagyta, ha adtak volna neki angol ka-

Jánossal a reformáció gyűlöletében vetélkedett, mely azonban utain feltartóztatlanul tovább fejtett.

A minden esélyeket figyelemmel latolagó Fráter György, elvett határozva, hogy a váradi békének feltételei ellen Zsigmond Jánost, — török oltalommal a magyar trónra emeli. — A politikai czéljai elérésére a kínálkozó alkalmakat ügyesen kihasználó államférfiu: a vallási fanatizmusnak korszakában — bár catholicus fogap: a Ferdinánd túrelmetlensége miatt panaszokdó Cseh és Morva protestánsoknak küldöttségét elfogadta; ellenségeinek gyöngülését örömmel nézte, — hogy a fékezetlen hatalmasokat megnyerje, Török Bálintot — a hadak fővezérévé ki-nevezte, a várakat hivat megzállotta, miután Eroélyt biztosította, Isabellával Budára 1540-ik évi október 17-ére országgyűlést hirdetett. — A népes gyűlésen reá mutatott Ferdinándnak erélytelenségére; — kiemelte a törököknek emelkedő hatalmát; és az országgyűlésen kívül kötött — ki sem hirdetett váradi egyezményt el vetette; Zsigmond Jánost magyar királynak kikiáltotta.

Solimán Majlathnak Fráter György ellen beadott vádjának nem adott hitelt, sőt követét Magyarországra indította, ezt azért tette, hogy Zsigmond Jánosnak életben léteiről meggyőződjék, erről neki azonnal jelentést tegyen.

Fráter György a török követnek Zsigmond Jánost anyjának kobelen mutatta be.

Ferdinánd Solm Miklós által Isabellát a váradi egyezmények betöltésére sürgette; mire Isabella — Fráter tanácsára — azt felelte, hogy mielőtt ily fontos ügyben nyilatkoznék, atyjának tanácsát bevárja. A bosz-

tonákat kitarotta volna továbbra is, de így kénytelen megadni magát.

Kairói hírek szerint Nubar pasa vonakodik állásban továbbra is megmaradni ha Berberbe haladéktalanul katonai segély nem érkezik. Wood tábornok ennek következtében sietve előkészületeket tesz, hogy Berberbe csapatok indíttassanak. Hanem már apr. 22. az a hír volt elterjedve Kairóban, hogy Berbert a fölkélok már elfoglalták.

Hát ha ez igaz, ugy az angol lomhaságot itt is megtermette gyümölcsét. Valóban nem képes az ember felőgni, hogy miért vonakodik az angol kormány teljes erélyt fejteni ki, ha már egyszer bele ment az egyiptomi dolgokba. Le hagyja mérszólhatni embereit, tönkre téti katonái jó hírnevét, érthetetlen lassúsága miatt.

A pozsonyi marhavásár.

A „Nemzet”-ből vesszük át a következő sorokat:

A pozsonyi marhavásár megtartása és sikere az ellenzéki sajtóban oly méltatás tárgya, mely leplezni akar egyet, azt, hogy — bocsánat a triviális szóért — nem lesz annyi ökor a pozsonyi marhavásáron soha, a hány magyar hírlapíróval lóvá tettek volna az ellenzéki lapok, ha e tárgyban világgá bocsátott jóslataikra valaki adott volna. Csak az olvasó emlékeztetnek fölhítségére hozzuk fel, hogy az ellenzéki lapok nyakra főre hirdették, hogy a magyar kormány, („mint mindig”) ebben az ügyben is engedni fog. Mikor kijelentette, hogy nem enged, megtámadták a kormányt, miért küldi Bécsbe képviselőit, miért „taktikázik.” Ha gróf Apponyi tegnap azt mondta a házban, örül, hogy e tárgyban a két kormány közt megszűnt a viszály, ezzel ugyancsak desavouálta a „P. Napló”-t, mely annak idején a kérdés békés elintézésére irányzott törekvést meghunyászkodásnak, a magyar kormány utólag gróf Apponyi által mindenben helyeselt — magatartását az ügyetlenségnek egymásra halmozásának mondta. De az ellenzéki lapokat még a rendelet visszavonásának ecclatáns ténye sem bírta arra, hogy a közönség félrevezetésére irányzott fogásokat abba hagyják. A rendelet visszavonása után például az „Egyetértés” elég jó hiszemű volt azt írni, hogy minden úgy történt, a mint az osztrák kormány akarta: Pozsonyban nem lesz marhavásár.

Nem tudjuk, laptársunk szokta-e némi melykor lapja párhates lapszámaikat összehasonlítani. Kiváncsiak volnánk mit tart az, ki a mai marhavásárt méltatta, azon czikk igazmondó jóhiszeműségéről, mely vagy tiz nappal azelőtt az idézett sorokat írta volt. Csak a markansabb ellenzéki kifakadásokat érintettük itt, melyeket megfogadtak — s ezuttal vajmi gyorsan czáfoltak meg — a tények. A kisebb jelentőségű hamis állítások felsülése például azokra a hosszas epéskedésekre, a magyar kormány közvetítő szerepe ellen a bécsi vásár érdekében nem is reflektálunk. Csak azt ismétljük, a mit már bevezető sorainkban mondtunk, hogy ez ügy — mely természetesen gyors lefolyású volt — eredményeiben documentálja az ellenzéki sajtó jóslatainak „jóhiszeműségét és megbízhatóságát.” Magához a vásár ügyéhez Bécsből azt jelentik nekünk, hogy az osztrák kormány a bécsi vásárrendtartás kifogásolt szakaszait visszafogja. Ezt mi kezdettől fogva valószínűnek tartottuk és mondtuk. A pozsonyi vá-

szus Ferdinánd igényeit fegyverrel akarta érvényesíteni Fels Lenárd vezére alatt hadait Magyarországra veti, ki Esztergomot bevéve, octóber végén már Budát ostromolta, de sikertelen küzdelmei után november havában visszatarakodott.

Solimán értesülve Buda ostromáról Ferdinándnak követelt Laskyt börtönre vetette; ellenben Jánosnak megbízottját Verbóczy Istvánt kegyeivel elhalmozta, Zsigmond János oltalmába fogadta, megígérte, hogy jövő tavasszal hadait Ferdinánd ellen vezeti.

A szeszélyes Izabella megunt gyámjának szigorát, Perényivel és Révayval Fráter ellen szövetekezett, Ferdinándot értesítette, hogy ő most is kész a váradi egyezményt betölteni, hogy Budát Ferdinánd kezére juttathassa. Intézzen ez újabb ostromot, mialatt őhíveivel a várak kapitány felnyitja. Ferdinánd vezére Rogendorf 1541-ik évi májusban megkezdte az ostromlást; de az Izabella eljárásáról értesült Fráter, — ki nemcsak nagy diplomata, de egyszersmind bátor vitéz is ügyes vezér is volt — a megiepett özvegy királynőt szoros őrizet alá vettette, és Rogendorfnak ágyuit elnémitotta, a Perényi által vezetett rohamot pedig fényesen visszaverte.

A budai németek megnyitották a kapukat, amde a betóduló hadakat Fráter kézen fogadta, s egy szálíg felkoczoltatta. Az aratott győzelem után az elfogott Bakicsot felnégyeltette, többeket halálra ítéltetett.

Ez az időben már Solimán — bosszút lihege közeledett. Rogendorf tétlenül várakozott, csak miután augusztus 5-én értesült, hogy sem a császár sem Ferdinánd, erősítést nem küldenek, kezdette meg visszavonulását.

(Folyt. köv.)

sár ez intézkedések visszavonása után is fenmaradhat (mi kívánatosnak is tartjuk, hogy fenmaradjon és fejlődjék) de kíváncsiak vagyunk arra az ellenzéki furtangra, a mely — ha a visszavonás bekövetkezik — az ellen fog keresni zugulódásra érvet, hogy a bécsi vásáron olyan rendtartás jut érvényre, a melyet — a magyar kivétel érdeke megkíván.

Hajdumegye törvényhatósági bizottságának tavasi rendes közgyűlése.

Második nap.

Az ülésen tegnap megjelent bizottsági tagok alig egy két kivétellel ma is részt vettek az ügyek tárgyalásánál. Az ülés kezdésével 9 óra után vette kezdetét a tegnapiról vezetett jegyzőkönyv felolvasásával és hitelesítésével. Első tárgya a 120 pont egyik legfontosabbika volt, melyet a gyűlés minden vita nélkül az állandó választmány javaslata értelmében egyhangulag elfogadott, ez pedig a megyei utak fokozatos kiépítése. A kir. mérnök javaslata szerinti megyei köuthálózat kiépítésére 1 millió 800 ezer forint, fentartására pedig évente 290,898 frt szükségesítvén, mely terhet pedig a vármegye meg nem bírhatván: csak a következő utaknak Mac Adam féle rendszer szerinti kiépítése fogadtatott el elvben a közgyűlés által: Szoboszlótól, Kabától, P. Ladánytól, Bősörménytől, Nánástól, Dorogtól a vasútig, és végre Nádudvartól Kaba, Tetétlen és Földesen át a saápi vasúti állomásig. A nemtaláni felesleg esetén ajánlatik még Debreczen vagy Bősörmény bevonása mellett a debreczeni-egri kőút kiépítése.

Ezen utat kiépítésére a közmunka pénztár rendelkezése alatt álló 20,900 forintnak megfelelő költsön felvételét is elfogadta elvben a közgyűlés és az érdekelt községekkel való tárgyalásra a kiküldött bizottság ajánlatára egy új bizottság alakítottatik.

Mezőrendőriszabályrendelet

Szinay Gyula és társai által készített szabályrendelet a mezőrendőri tilalmak áthágása tárgyában, mely a járási községek számára alkotottat, elfogadtatott azon módosítással, hogy a szüretelés idejét nem a birtokosság, hanem a községi képviselő testület határozza meg.

A megyei községek számadásai

A községi és gyámpénztári számadások részben a múlt, részben pedig 82 és 81 évről kisebb-nagyobb feltételek mellett helyben hagyattak és az illető kezelők a további felelősség terhe alól a szokott fentartással feloldoztattak.

Dorog város költségvetése.

Dorog rend. tan. város költségvetésének 6770 frt hiány mutatkozván, a város ennek fedezésére kölcsönt akart felvenni; a megyei gyűlés azonban ezt meg nem engedni f. szölijtja Dorogot, hogy ha tovább is rend. tanácsú város akar maradni deficit mellett is, közköltő kivetést vegye foganatba s határozatát 30 nap alatt terjeszse vissza a megyéhez.

A nánási vasút.

Nánásnak és Dorognak megengedték, hogy 10 éven át (1883—93) az egész közmunkaváltságot a vasúti kölcsön törlesztési hanyada fedezésére fordíthassa, ugyanazon

Lavoisier emlékezete.

Feladatellen marad a vegytan történetében azon haladás, melyet e tudomány Lavoisiernek köszön, ki a régi phlogiston tant, az elégs tanával kizsírította, megmutatván a mérleg segítségével, hogy a régi tudomány nézete, kivált leghibebb követője Stahlé, hibás hypothesisen alapszik, midőn azt mondja: „Mindet eléghető szerves és szervesetlen test egy közös alkotó részszel bír, ez a phlogiston. A phlogiston elszáll az égésnél, s a szerint, hogy nagyobb vagy kisebb mennyiségben van jelen, s nagyobb vagy kisebb mennyiségben el illan, látunk lángot, vagy lasszrként elváltozást, mint a fémek osydálása, rozsdásodása vagy elmeszesedése alkalmával.”

A phlogiston elmélet abban állott, hogy az égés alkalmával keletkezett test, az égőnek alkatrésze. Lavoisiernek érdeme, ki megmutatta szemben a phlogisticus elmélettel — hogy az égésnél az élenyátszik fő szerepet. Neki, Bakonn és Daltonnak köszönhetjük, hogy a vegytan a kísérleti térre ment át, s fel hagyott a régi hagyományos kísérlettel az arany csinálás mesterségével.

Mint a tudományok mindenike — a vegytan is folytonos fejlesztés után, kinötte magát egy erős, hatalmas alapon nyugvó tudományvá. E fejlődés igaz ugyan, relativ; egy ma jónak talált hypothesisis holnap kizsírithat egy másik, helytelen nézetnek találhatjuk holnap, mit ma jónak hiszünk. Lavoisiernek hypothesisis azonban, már egy százada fenn áll, nem sok idő ugyan, hássze hasonlítjuk a régi alchémisták századokon át tartott és következetesen mivel nézeteivel, a kik nemtelen fémeket nemesekké, a bősékek követ minden áron feltalálni akarták.

A 13-ik században kezdődik az arany csinálás felvirágzása. A primitív tudományos

feltételek mellett, melyek Bősörményre vonatkozólag kikötöttek.

Bősörményi dolgok a második ülés napon.

Kovács András polgármester a közbirtokossági elnöki tisztet is viselvén, e két állás incompatibilis voltánál fogva Ránky Béla, Czinecz Ignátz, a bősörményi tisztí ügyész, Lada Sándor, Szinay Gyula felszólalása után a polgármesternek 60 napnyi határidő adatik elhatározásra: a polgármesteri vagy közbirt. eln. tisztet tartja e meg. Kovács András már az ülésen is hajlandóságot mutatott az utóbbi állás letételére. A volt hajdukerületi városok polgármestereiből, alispánból, tisztí ügyészből stb. alakított bizottságnak feladatává tétetik, hogy a bősörményi volt ker. székház mire használhatásáról a legközelebbi gyűlésre adjon véleményes javaslatot. Ránky Béla fellebbezése az erdővadás és osztás ügyében elvettetik; azonban újra fellebbezést jelent be. A városnak a letelepedési díj tárgyában alkotott szabályrendelete visszautasítottatik, főképen azon meghagyással, hogy a díj meghatározott számértékben fejeztessék ki. A városi közönség a legtöbb adófizetők névsorából kihagyott tisztviselőkné a névjegyzékbe pótlólag leendő bevezetése iránti kérvényének hely nem adatik.

Kiseb ügyek.

Az egyenes adófelszámamlási bizottsághoz rendes tagul Veszprény Kálmán, póttagul pedig Orosz Endre választatnak meg 3 évre a főispán ur ajánlására. A belügyminiszter helyben hegyja a vármegye azon határozatát, hogy a P. Ladány-Ujfalui országot Földesen át Tetétlen érintése nélkül, valamint a Bősörmény-Ujfehértói Hadházon keresztül építtessék. Nádudvarnak és Földesnek a közlekedésügyi miniszter meg engedti, hogy a természetben leszolgáltatandó közmunkának a megye által megadott fele része az ottani községhez illetőleg ref. templom építésére fordíttassék. A közlekedésügyi miniszter belegegyezik, hogy Bősörmény közmunka váltásának fele része a vasút építés költségeinek törlesztésére fordíttassék 10 éven át. Miután azonban a megyei közgyűlés az egész közmunka erőt engedte át nevezett czélra, a miniszternek e határozatról felvilágosítása kimondatik. A megyei főorvos jelentése az 1883. évi közegészségügyi viszonyokról tudomásul vétetik s egyúttal elfogadtatik azon javaslata, mely a községi hatóságokat szigoruan utasítatni kéri a községekben levő posványok, moecarak kizsírításáról gondoskodni, valamint a beteg gyermekek orvosi kezeltségét a szülők részéről kötelezővé tenni. A vármegye 100 forinttal alapító tagul lép be a felvidéki magyar közművelődési egyesületbe és a taggyűjtő ívet aláírás végett közzéteti Csegegné és Egyeknek megengedtetik, hogy a T. Fűred Polgári távirda vonal építéséhez pótdávál beszerzett 100—100 frttal és 100 ígás és 100 kérti közmunkával járulhasson. Orosz József és társa dorogi lakosok fellebbezése az ugar felszántása tárgyában elvettetik, mi ellen az illetők új fellebbezést jelentenek be.

Szamos kisebb fontosságú, leginkább magán érdekű ügyek elintézése után főispán ur 6 Meltósága az ülést déli egy órakor bekezesztette. — A jegyzőkönyv hitelesítése holnap.

ság kezét fog az aljással, számítottak a tömeg együgyűségére, s azt felhasználni tőlük telhetetlen igyekeztek. A fejedelmek és udvarok tárt karvkkal fogadták az ilyen kalandokat, p. u. Crinot Jeromost, ki dicselkedett, hogy a bősékek kövével szerzett vagyon árán — 1300 templomot épített!

Habár a kivált sikert nem értékék is el az alchémisták, az érdemet tőlük, a mit a vegytani tudomány érdekében tettek — elvittatni nem lehet. Folytonos kísérleteiknél tettek némi megfigyeléseket, újabb vegyületekre bukkantak, s folytonos fejlődés, vizsgálódás után — megvettették alapját a mai — Lavoisier által felállított hypothesisnek, mely természet szerűen roppant lendülettel adott e tudománynak. Ujabbnál újabb testeket fedeztek fel, s hogy ez még nincs kimerítve — mutatják a napenként felmerülő találmányok.

A magyar orsz. gyógyszerész egyesület 12-ik járás tagjai, egyhangulag hozott határozata értelmében évi közgyűléseket ez év április 21-én határozta megtartani. Tamássy Károly ur, debreczeni gyógyszerész, s a magyar orsz. gyógyszerész egyesület 12-ik járásának igazgatója, Lavoisiernek, a mai tudományos vegytan megteremtőjének emléket kegyeletes felolvasással ünnepelte meg. Tudós szerző hangya szolgálatmal gyűjtötte össze az adatokat, s munkájában: „Adalékok a Vegytan Történelméről” bevezetést elmondja, hogy a vegytannak, s a tudományos világunk, mai napon nevezetes ünnepe van. E hó 21-én volt száz éve, hogy Lavoisier Antal Lőrincz — a párisi Academián egy értekezletet tartott, a mely hivatva volt a régi Stahl féle rendszert megdönteni, s a mai napig érvényben álló atom rendszert megállapítani.

Érdekesen vázolja szerző a régiek hiányos ösmeretét, a víz, levegő és földről,

Napi hírek.

— Sensatiós híreket közöl tegnapi számban egyik helybeli lap. Mindenki alapelkeli, sőt teljesen légbőlkapott. A lövönatvasut vállalkozói még hétfőn megérkeztek, sőt ma már a részletes tervezetet is be-terjesztették, s a kiépítéshez néve a legkomolyabban hozzáfognak, mihely a tanács és a miniszterium ebbe belegegyezését adja. — A kisuj-utezai széksorból pedig bazart építeni senkinek eszeágában sincs.

— A kölcsönös-segélyz-ögyelet igazgatósága f. hó 25-én ülést tart, a melyben a bejelentett kölcsönök fölött fog dönteni. Azok kik kölcsönökben részesülni óhajtanak figyelemzetnek, hogy ha f. hó 25-én pénteken 3—4-ig jelenkeznek, az összeget esetleg szombaton vagy vasárnap megkaphatják.

— A debreczeni jótékony nöegylet választmánya folyó évi március 29-én tartott ülésének határozata folytán, az évi rendes közgyűlés folyó évi május hó 18-án d. u. 3 órakor a városháza nagyteremében tartatik, melyre a t. cz. alapító és részvényes tagok ezeanel meghívotnak. Tanácsköz a s t á r g y a i: Elnöki jelentés; a múlt 1883. évi jelentéséről, az árvaház állapotáról és segélyezésekről. Pénztárnoki jelentés: az egylet bevételei, kiadásai és vagyoni állapotáról. A nöegylet vagyoni állásáról ezuttal megemlíthetjük, hogy a tiszta vagyon értéke teszen 36,756 frt. Az 1882. évi vagyon kimutatás volt 34,899 frt 81 kr. Gyarapodás 1756 frt 64 frt.

— A főiskola köréből. Az első és második lelkes képességi vizsga ma vette kezdetét az egyház kerület előtt, amarra több mint harminczan, (6. S. Patakóly) emerre pedig 25-en jelentkeztek.

— Eljegyzés. Székely Zsigmond szombathelyi ifju, jegyet váltott Jámor János helybeli polgár kedves leányával Zsuzsikkával. Aldás frigyökre.

— Zsiga József zenetársulata a bártfai fürdőbe van ismét szerződötve és június 10-én városunkat elhagyja, Miskolcra, Kassára és Eperjesta utjokba ejtve 15-én Bártfán kezdik meg az idényt.

— Tanuló kerestetik. Egy jó házból való fiu tanulót felvétetik Kerekes Albert épület és butorasztalos műhelyében morgó-utca 626 sz. alatt.

— Katonai szolgálatra való alkalmatlanság. A honvédelmi miniszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint tudatja, hogy a cs. és kir. közös hadügyminiszterrel egyetértőleg az a megállapodás jött létre, hogy az egyik vagy másik hüvelykúji végső (köröm) perczének hiánya oly testi fogyatkozást képez, a mely a hadkötelest a hadiszolgálatra mindenkorra alkalmatlanná teszi és már az első korosztályban is az állítási lajstromból való kitéréselt vonja maga után; ellenben a jobb kéz mutatójára végső (köröm) perczének hiánya a hadkötelest nem teszi általában alkalmatlanná, hanem annak, ha különben kello testi képességgel bír, föltétlesen alkalmas gyanánt, a tüzéséghez, szekereszethez és élelmezési és ruha-kezelési intézetekhez való besorozását nem zárja ki.

— Magyar szépségek albuma. Az országos kiállítás XXI. csoportjának egyik érdekese és nem mindennapi kiállítási tárgyat foja képzni egy diszalbum, melyet Ellinger fényképész fog kiállítani. Ez az album tartalmazni fogja a kizárólag magyarországi női szépségeknek mennél teljesebb gyűjteményét, Makart-alaku színezett mellképekben.

melyektől tudjuk már napjainkban, hogy nem elemek, hanem összetett felbontható testek. Elmondja az alchemia korszakát, s a bősékek követ feltaláltnak hiszi, s a mai tudományos vegytan előhaladottságában, a mi a 12—13-ik század tudósainak, habár más alakban és más czélra nem sikerült.

Felsorolja szerző a múlt századok kiválóbb vegyészait és gyógyszerészeit, utójára méltatja a 18—19 század nagynevű vegyészait, kik halhatatlan érdemeket szereztek a tudományos vegytan terén. Sorba véte őket Dalton az atomisticus elmélet megalapítója Berzelius Jakab számtalan találmány és tudományos munka létesítője, báró Liebig a mezőgazdasági vegytan, Bunzen és Kirchoff a szinképi elemzés megteremtője stb. stb.

Az érdekes és tanulságos előadást befejezte Dr. V. d r o d y Viktor ur igen szép, kísérletekkel kísért értekezése, a gáznemek elégetéséről. A mérleg segítségével megmutatta, hogy a régi phlogyston elmélet mily hibás nézetben alapult, hogy az elégs vagy oxydatio nem megy végre mindig láng fejlődés mellett, s hogy a testek elégetve s megmérve mindig gyarapodást mutatnak.

„Végez el a kötelelsségedet, mert ezt kötelességed parancsolja” mondja a német philosophia egyik legnagyobb szelleme: Kant. Mig a magyarországi gyógyszerész egyesület járásait Tamássy Károly urhoz hasonló elnökök vezetik addig a gyógyszerészet elbukásától nincs mit tartanunk. Az ilyen felolvasások ébresztik egyrészt a tudományos szellemet, másrészt buzdítótól hatnak az ifjabb nemzedékre — s nekemjörömre szolgál, hogy tevékeny elnökünknek, a gyógyszerészet emelését czélzó fáradozásáért — őszinte köszönetet mondhatok.

Tóth Béla.

Hogy e gyűjtésen, hajlandó kezű hölgyek hogy vidéki dekesnek így hogy a Makett fényképmény hivatva hírnevét a kárditani.

— Egy A „Föv. Lap” következőket tisztelői köz ismeretekkel hó óhajtása kezű aláírása s a kisasszony a némevel, a követkaihoz; „még okozhatott mint annak arczképe am fellelkesült kedves, bár ismerem. Menedok magyarul szeretett any get, melyet tette. Ugy ké képe ram te leírása szeri halhatlan. Olvastam má tium magama vedtem, neve tettem hősei remek tola sei nem rege lnyek kike vünkbe. A gyönyörű met s föllet iránt kik ör ugy tetszik Jenő Kálmán zolta képmá. Önnék műve gyat az esz Önnék tüsz tek magas k a mindennaj ég, hogy mi jät illetőleg azért, hogy soká vettem kor a Dunán hogy kieszny szag jó gni.

— Megírják: Rejtés sában város teni ref. gim vadászkal madik társa szatról. 20- láltak a Fa beszállítottá harmadik v vizsgálat fo nyéről gyon

Dr. Baró St Ehrnegg, E honturni, W mes Ura, T országröndje dapesti ügyi kony társ. t osító intéz kir. itelő tá volt kolozsv ságának fog féle hitbizot a gróf Coll és fia Baró tört szívve hetlen ne j Meltóságos Ur és biro nyadi és F réziának fo 45-dik élel 12-dik évét tán történt. p-ateza 79 d. u. 4 óra rint a ró szirban fog folyó hó 2 ról ezimze fog az ege itt tartózt 20-án elhu és Angyálk A feloldoz tegygyba h téső pedig megtöré. O hü feleség, Emléke sze őt ismerte. Csak Tóled várja fájda szenvedést zonythatju odaadással

Hogy e gyűjtemény mennél tökéletesebb legyen, hajlandó Ellinger az e célra jelentkező hölgyeket díjtalanul lefényképezni és hogy vidéki szépeink se hiányozzanak az érdekesnek ígérkező sorozatból, felkértem, hogy a Makart alakú fényképeiket e nevezett fényképészhez küldjék be. E gyűjtemény hivatva lesz hazai szépségeink jó hírét a külföld előtt még jobban megszilárdítani.

Egy berlini nő levele Jókaihoz.

A „Főv. Lapok“ mai számában olvassuk a következőket: Jókainak nagyszámú berlini tisztelői között a költői szellemű és széles ismeretekkel bíró M. Magda kisasszonynak hó óhajta volt, hogy Jókai arcképét saját kezű aláírásával bírassa. Óhajta valószínűleg a kisasszony, ki e hó 30-án tartja esküvőjét a német hadsereg egyik derék tisztjével, a következő köszönő levelet intézte Jókaihoz: „Mélyen tisztelt Költő! Semmi sem okozhat volna nekem nagyobb örömet, mint annak arcképe, kit évek óta csodállok; arcképe ama nemes hazafinak, kiért szívem fellelkesült, s ki művei által lett előttem kedves, bárha őt, fájdalm, személyesen nem ismerem. Mennyire sajnálom, hogy nem tudok magyarul s így nem köszönhetem meg szerettét anyanyelvén azt a nagy szívességet, melylyel szerénytelen kérésemet teljesítette. Ugy képzeltem önt, mint ahogy kedves képe rám tekint; úgy képzeltem barátaim leírása szerint a költőt, ki nekem megszámlálhatlan élvezetes órákat szerzett. —

Olvastam majdnem minden művét, azonosítam magamat hősnőivel, örvendtem s szenvedtem, nevettem és sirtam azokkal; dicsőítettem hőseit s átérztem mind azt, a mit remek tolla élm vázolt, mert önműködés nem regényhősök, hanem olyan fenkölt lányok kiket barátok gyanánt zárunk szívünkbe. A lángoló hazafiság, mely önműködés gyönyörű műveiből beszél, eltöltötte lelkeket s fellelkesített Magyarországot vitéz fiait iránt kik önből látszanak megtestesülve s úgy tetszik nekem, mintha kedvenc hősnőm Jóni Kálmán lenne saját szellemének önrájzolta képmása. Igen, nemes költő és hazafi! Önművei ébresztették föl bennem a vágyat az eszményi nemes törekvések iránt; Önművei tüzzelmele s fontkölt eszméi emeltek magas körökbe, a mesék honába, messze a mindennapi élet nyomorai fölé; adja az ég, hogy minden óhaja teljesüljön, mit hazáját illetőleg szívében hord. Bocssáson meg azért, hogy tollam elragadtott, s hogy ily soká vettem türelmet igénybe, s ha valamikor a Dunán fel Ulmba jó, engedje meg, hogy kicsiny otthonomban önből Magyarországot jó géniust üdvözölhessem.

— Meggyilkolt tanuló. M. Szigetről írják: Rejtélyes gyilkosság tartja igazgatóságban városunk lakóit. E hó 19-én az itteni ref. gimnasiunak három tanulója kiment vadászni. Közülük volt egy P e n n a nevezetű 6. oszt. tanuló is. Hogy mi történt a vadászokkal, nem tudni, a két tanuló harmadik társa nélkül érkezett vissza a vadászatról. 20-án az utasok egy holttestet találtak a Farkasrév-felé vezető országúton; beszállították Szigetre s itt a holttestben a harmadik vadászra, P e n n a nevű tanulóra ismertek. Halántékán látszik egy ütési seb. A részleteket még ma reggel nem tudni, a vizsgálat folyamatban van, melynek eredményéről gyors tudósítást fogok küldeni.

Gyászjelentés.

Dr. Bárá Staudach Adolf, Freyenthurn és Ehrnegg, Eyerstorff és Weylern Ura, Rothenturn, Wuelrossi stb. lovag, Dornhoff nemes Ura, Tirol, Karintia és Steierország országrendje, köz- és váltó ügyvéd, a budapesti ügyvédi kamaras több tudom. és jótékony társ. r. tagja, több bel- és külföldi biztositó intézet v. igazg. tanácsosa, a pesti m. kir. ítélő táblánál volt hites jegyző, egy volt kolozsvári m. kir. joggyűjtemény igazgatójának fogalmazója, a gróf Dietrichstein-féle hitbizományi uradalmak társtulajdonosa a gróf Collalto-féle hitbizomány várományosa és fia Bárá Staudach Adolf II. bánatos megtört szívvel tudatják forrón szeretett felejtetlen nemes ének, illetve édes anyját a n. k. Moltóság Dr. Bárá STAUDACH ADOLFÉ, Úr- és birodalmi Báráonok szül. Vajda-Hunyadi és Felső-Szilvási Dragota Róza, Terézianak folyó hó 23-án 3/2 óra körül délután 45-dik életévében, és boldog házasságának 12-dik évében egy heti kínos betegség folytán történt elhunytát. A temetés a Kis-Csapó-ateza 792. sz. gyászhatól folyó hó 25-én d. u. 4 óra körül a róm. kath. szertartás szerint a róm. kath. temetőben levő családi sírban fog megtörténni. A szent gyászmise folyó hó 26-án d. e. 9 óra körül a Szent-Annáról ezimzett róm. kath. plébániái templomban fog az egék urának bemutatattatni. Ó rövid itt tartózkodásunk alatt folyó hó 11-én és 20-án elhunyt kedves kis leányainkat, Olga és Angyalját követé egy boldogabb világba. A feláldozó ápolás kimeríté erejét és a beteggyógyba hozá; szeretett leányaink elvesztése pedig mélyen érző, nemes anyai szívét megtöré. Ó ritka erényes nő, nemesszívű és hü feleség, feláldozó és szerető anyja volt. Emelke szent nekünk s mindenkinek, ki csak őt ismerte. Uram! megtört bánatos szívünk csak Tőled, a minden vigasz ősforrásától, várja fájdalmának enyhülését. Minél nagyobb szenvedést küldesz ránk, annál inkább bizonyíthatjuk be, hogy szent akaróddal teljes odaadással megnyugvó jó katolikusok va-

gyunk. Bár mérhetetlen fájdalom, ó Uram, de nem panaszkodunk ellened. Legyen szent akaratod! Csak adj elég erőt a csapások elbírására ó Uram! Te szerettét gyermekeiddel egyesültél, majd feltámadunk és ismét latandjuk egymást, hogytöbbé el ne váljunk. Debreczen 1884. apr. hó 23-án. Békeporádra!

Mély gyászba borulva, bánatos szívvel jelentjük, nekünk örökké felejtethetlen szeretett jó testvérünk, sógorné és nagynénénk báró Staudach Adolfné, született Vajda Hunyadi és Felsőszilvási Dragota Rózanak f. évi április hó 23-án délután 2 óra körül délután 45 évében rövid szenvedés után történt csendes kimúltat. A boldogultnak hült tetemei kisesapó-utczai 792. sz. a gyászhatól folyó hó 25-én délután 4 óra körül a római kath. egyház szertartás szerint a sz. anna-utczai sírkertben örök nyugalomra letétt. Mely végtisztességetekre egy a f. hó 26-án d. e. 9 óra körül a róm. kath. szentegyházban tartandó engesztelő szent mise áldozatra a boldogultnak rokonait, és ösmerőseit bánatos szívvel meghívjuk Dragota Ignác, Frindt Annával és gyermekeivel, Dragota Anna, férjével Novelli Edével és fiával, Dragota Sándor, nejjével szül. Csorba Thekiával és leányával.

Irodalom.

— Déri (Leidenfrost) Gyula városunk szülőtte, jeles hírlapíró ki rövid ideig lapunknak is belső dolgozó társa volt egy 3 kötetes regényt írt, a melyre előzetési felhívást bocsátott ki. A tehetséges író eddigi irodalmi működése kezeskednek rólla, hogy regényben élvezetes és hatásos olvasmányt nyerne az olvasók s mi a legmélyebben ajánljuk azt a közönség figyelmébe. Annak idején a regény megjelenésekor hosszasan fogunk írni arról.

— A Petőfi-társaság titkáráról. Sz. a n. a T a m á s urtól, a következő levél érkezett Szeged város hatóságához: „Nagyságos polgármester ur! A Petőfi-társaság e hó 20-án tartott ülésében örömmel értesült Nagyságodnak lekötelező óhajtasáról, hogy társaságunk legközelebbi fölvásoló-ülését Szeged szab. kir. városában tartsa meg. Társaságunknak is régi óhajta s romjából újabb virágzásnak ébredő lelkes városnak meglátogatása; ez okból egyhangulag elhatároztuk, hogy a szives meghívást köszönettel elfogadjuk s fölvásoló-ülésünket — ha ezt az időpontot Nagyságod is alkalmasnak találja — május 25-én fogjuk rendezni Szeged szab. kir. városában. A midőn erről Nagyságodat az ülés megbízásából tudósítani szerencsés volnék, öszinte tisztelemmel nyilvánítsa mellett maradtam Nagyságodnak alávetott szolgálja: Sz. a n. Tamás, a Petőfi-társaság titkára“. — Sz. a b a d o s János polgármester erre a levélre választot, tudatva, hogy a társaság által kitűzött időt alkalmasnak találja. Egyszersmind kérdést intéz az iránt, hogy a társaság hány tagja érkezik Szegedre, kik azok névszerint és hogy az ünnepély beléptéj mellett vagy a nélkül lesz-e megtartva.

CSARNOK.

A kortes.

(A. H.) A kortes az emberi nem egy külön fajtá képezi. Találkozhatni vele minden éghajlatban, de leginkább Magyarországon prosperál. Neme néve nő vagy hímű, de vannak semlegesek is — csak hogy ezen példányok ritkák.

A választási mozgalmak különösen minden mozgalom, — melyhez sokan nagy és sok várankozást kötnék azon levegő, mely tüdejének leginkább megfelel, ilyen mozgalmak nélkül kinlódik és képes elfajulni vén asszonynyá vagy finánczezá.

A nőnembeli kortesek rendszeren szépek és csábítók — ez képeznél legerősebb és egyszerű s mind biztos fegyverüket. — A férfi kortesek nem szoktak mindég szépek lenni.

A nő-kortes abban különbözik a férfi kortestől, hogy rendszeren ad valamit, a férfi kortes soh se ad, — de mindég vesz — mindezek dacára a nő kortes alkalmazása mindég drágább mint a férfié, ennek oka mint minden eszköznél, mely valamely szükséglet kielégítésére szolgálni szokott, a kereslet és kínálat egymáshoz viszonyítól függ. Sokkal kisebb a választás köre a nőknél, mert a szépség és fiatalság na meg a természetes hajlam olyan határokat szab, mely a hivatottak számát kis körre szorítja, míg a férfiak serege, hol a kor és szépség korlátot nem szab, és a természetes hajlam, ha meg nincs, könnyen belé nevelhető — mintegy praedestinalva van e foglalkozásra.

A emberi test különböző részeit egészen másképen alkalmazza a nő — mint a férfi kortes.

A nő karja a kapacitálendő nyaka közé simul édes öleléssel, ujjai elektrizálva csuszának végig hajzatán (ha van, rendszeren nincs), a férfikortes karja, szegletes gyors mozdulatban emelkedik a kapacitálendő feje fölött, ujjai ökölle szorulnak és nyomatékosan szoktak nyugvó pontot lenni az illető háta közepén.

A nő kortes keze csintalanul mozgatja a legyezőt belé rejtve a megdolgozandó mosolygó arcát, a férfikortes keze rémitőleg forgatja fokost és elborítja vérről a nyakas hazai ijedt arcát.

A hang használat áránál is egészen más szabályok nyerne alkalmazást. A nőnek elég, sőt rendszeren többre megy, ha csak suttogni kell, a férfinek rendszeren erős, üvöltő hangra van szüksége, legalkalmasabb a borizó hang.

A nő harczeréül leginkább a magányt keresi fel, a férfi kortes pedig a nyilvánosságot.

A nő egymásután szeret hódítani, tehát egyenként veszi elő embereit, a férfi egyszerre és tömegesen végzi el munkáját, legalkalmasabb helyekül ez okból az ünnepnapokat és a koresmákat tarja.

A nő hivatásának munkáját és célját elvégzi örömeirejéből, ritkán szorul segítségére el nem gyöngül, a férfi erői rendszeren többször ki szoktak merülni és alapos restaurálásra van igénye és a munitió kiegészítése végett igen gyakran kopogtat be küldőnél.

A nő szokta használni a vizet, ha mindjárt csak mosakodásra is, a férfi legálább ezek bizonyos species-ei, még erre sem, kívül belül a bort alkalmazza.

A nő előtt a korteskedés nem czél, csak eszköz bizonyos czél elérésére, a férfi előtt pedig öncél; azon czél, melyet mások kötnék hozzá, hidegen hagyja.

A nő mindág másért, másnak szerezendő előnyért korteskedik, a férfi mindég csak magáért.

A nő rendszeren kételkedik a sikerben, a férfi határtalan bizodalmat hangoztat; a nő többnyire meg van elégedve az eredménnyel, a férfi rendszeren csalódik.

A nő a rendelkezésre álló eszközöket felhasználja a czél elérésére, a férfi rendszeren elszámozza.

A kortesek fájának egész története van, különböző fejlődési fokozatokon ment át. E fájának vannak kiváló szépsései. — Működési és megjelenési formáik változtak és alkalmazkodtak a korhoz, mely áldásos tevékenységükre mindig rászorult — legalábbük azt állítják. — Itt csak egy néhány általános és két nemet megkülönböztető vonást ragadtam ki az élet gazdag tárházából, melyek minden korra és minden időre érvényesek. Talán jóvőre a kortes élettanából és modern fejlődéséről mondok el egyetmást.

Legujabb.

(„Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai.)

Budapest apr. 24. A képviselőház mai ülésén a közlekedési miniszter benyújtja az Ujszász-Jászapáthi és a Szajol-Kunszentmártoni helyi vasutak engedélyezéséről szóló jelentéseket. Az írtpartjavaslat tárgyalásánál Bartha és Apponyi a kényszerűsülés mellett, Csiky a bizottsági javaslat mellett szóltak.

Zágráb apr. 24. A nemzetipárt végrehajtó bizottsága elhatározta hogy a párt nevét, elveit föntartja és erélyesen a cselekvés terére lép.

Zágráb apr. 24. A horvát borvásár ma megnyitott. — Jól látogatják.

Pozsony apr. 24. A nemzetközi juhvásár megnyitott.

Felolvasó szerkesztő és kiadó laptulajdonos
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Nyilt-ter.

Válasz a „Debreczen“ támadására.

A helyben megjelenő „Debreczen“ 79-ik számában „Az elüzlött“ felirattal oly közlemény hozott a nyilvánosság elé, melyben többek közt az mondatik, hogy „a Petőfi kávéház az ifjuság romlásának szabadalmazott lebuja.“ Ezen minden alapot nélkülöz állítást nevezett közlemény írója azzal indokolja, hogy egy O. S. nevű tanító jelölt valamelyik falu boldog lakója lehetett volna, ha a kapzsóság s romlottság föl nem ébred benne s el nem rabolja egy helybeli előkelő családnak, — melynél mint nevelő működött, — 130 forint pénzt, arany órát, női ékszereket stb.; — „és hogy nevezett egyén a rablott érték nagyrésztét elverte társaival együtt a „Petőfi“ kávéházban.“ Ezeu állítással szemben indítatva érzem magamat az igazság érdekében kijelenteni, hogy nevezett O. S. körülbelül 3 hónap óta, mióta ezen üzletnek társa vagyok, — a Petőfi kávéházban soha sem költött el még 1 forintot sem egyszerre; (ivott egy fekete kávé, vagy ilyesmit); sőt ellenkezőleg én bizonyíthatom, hogy nevezett O. S. más előkelőnek nevezett helyiségekben pezsgőzött és ott 50–60 forintot is elvert egyszerre. Én mint a Petőfi kávéház társa, nagyon sajnálom, hogy a fent nevezett közlemény írója arra vetemedik, hogy a „Petőfi“ kávéházat, a nagyérdemű közönség előtt oly sötét színben tüntette fel. — Én sejttem, — és talán némi alappal — hogy a közle-

mény csak Löwi Zsigmond társam ellen viseltető személyes ellenszenv — vagy bosszúvágyának a kifolyása. De hát miért támadtattam meg én is oly ártatlanul? hiszen én vagyok a Petőfi kávéház egyik tulajdonosa. A dologra áttérve kérdelem, miért nevezte-tik a „Petőfi“ kávéházat, az ifjuság romlása szabadalmazott lebujának? — Mi csak nem mondhatjuk a hozzáuk belépőnek, hogy hallja az ur. nem adunk önmek kávé addig meg nem mondja, hogy hol vette a pénzét.

Stark Jakob.

2141

1884.

Árverési hirdetmény.

Melynél fogva Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a város tulajdonait képező összes szövathi majorsági földein, a vadászati törvényben meghatározott korlátok között, az 1884. évi augusztus 1-ső napjától bezárólag, az 1890-ik évi szeptember hó utolsó napjáig gyakorolható vadászati jog, ugyancsak a folyó évi május hó 23-án d. e. 9 óra körül a városház nagytermében tartandó nyilvános árverés útján legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni, — az előleges feltételek közszemlére a városi számvevő hivatalra kitétetvén, ott az árverelni kívánók által megtekinthetők.

Debreczen 1884. ápr. 21.

A városi tanács.

Eladó gyékények.

MANDEL JÓSEF

fűszerkereskedő Debreczenben,
nagyvárad-utca 2211. sz. a.

ajánlja a n. é. közönség becses figyelmébe dus választékú, mindenféle nagyságu és legjobb gyártmányú dohány csomagoló-fakaró, valamint más mindenféle s nemü

gyékényeit,

a lehető legjutányosabb árak mellett.

Eladó nemesebb fajú

szőlő porhajások és simaveszők.

Passzatutti, fehér bhassalás és muskotályok, nem különben más nemesebb borfajok kaphatók és megrendelhetők.

A valódiságáról elég hiteles bizonyítékul szolgáljon, szőlő érele alkalmával sok éveken keresztül a nagyérdemű fogyasztó közönség.

Mínthogy pedig a kereskedéstől vissza léptem egy nagyobb mennyiségű későn érkezett kávé kénytelen vagyok házamtól elárusítani, melynélfogva mint legfinomabb Kubakávé mely majd magamagát fogja megdicsérni minőségére és feltűnő oleságára nézve. — Az cladás a legkeresettebb mennyiség 5 kiló, 10 kilónál még jutányosabb az ár.

Ormós Gábor

saját ház Batthyányi u. 2555 sz. hátul az udvarba.

Legolesobb forrása egyenesen küldött kávénak.

Idői aratás.

Ryo középfinom	5 kilónként	frt 6.—
Ryo finom	„	6.20
Bahia erős	„	6.30
Manilla La	„	6.60
Menado legfinomabb	„	7.—
Port-Prince különlegesség	„	7.50
Cuba nagyszemű jóízű	„	8.—
Arany-Menado legfinomabb	„	8.25

Postai csomagokban 5 kilónként díjmentesen és vámolva utánvét mellett, az átvéveők minden további költségét nélkül.

Csak az általánosan ismert
Klein Riecardoná I
Trieszthen.

Árjegyzék más czikkekből ingyen és díjmentesen.

A fumei első magyar rizshántoló és rizskeményítőgyár.

„Legfinomabb rizskeményítője”

Általános kedveltségnek örvend, főleg azon pártatlan tulajdonosánál fogva, hogy vegyileg teljesen tiszta s így a fehérneműekre károsan ható mindazon alkatrészekről ment, melyek más keményítőgyártmányoknál előfordulnak.

Rizskeményítője vegyi tisztaságáért a gyár kezességét s azt tisztá törve, izletes finom ütemények és torták készítésére is legjobban ajánlja.

E rizskeményítő ezenkívül azon kiváló tulajdonsággal bír, hogy a fehérneműnek tündöklő fényt és felülmulhatlan keménységet kölcsönöz.

A fumei „legfinomabb rizskeményítő” az ország valamennyi jelentékenyebb fűszerkereskedésében kapható s védjeggyel — fehér elefánt — minden egyes doboz el van látva.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

budapesti cég, debreczeni fióküzletéből a következő cikkeket ajánlja a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe.

VÁSZON és KÉSZ FEHÉRNEMŰ.

Valódi rumburgi creas, hollandi, írioni és széles lepedő vásznak

— Csikos és damast csinivatok. — Schroll-féle legjobb sifonok minden szélességben. —

ASZTALNEMŰEK.

— Kávés terítékek. — Tálca-, szekrény-takarók. — Asztalfutók. — Zsebkendők. — Férfi, női és gyermek

kész fehérneműk,

u. m. ing, lábravaló, halóköntös, fésülködő, szoknya, harisnyák, lábtük.

DIVATÁRUK.

A tavaszi és nyári idényre megérkeztek a legújabb divatu

NŐI RUHA-SZÖVETEK

finom fekete selyem kelmék,

SURRAH, MERVILLEUX SATIN DE LYON,

továbbá a legszebb színes

SELYEM RUHA-KELMÉK.

SZOBA BERENDEZÉSI CZIKKEK.

Csipke függönyök. — Jutta függönyök. — Nehéz szövet függönyök. — Turkesztán függönyök.

Agyeléaló szőnyegek. — Fal-szőnyegek. — Pamlag-szőnyegek. — Futó-szőnyegek.

Crepe butorhuzatok. — Ripisz butorhuzatok. — Gobelin butorhuzatok. — Bourett butorhuzatok. — Legújabb divat-butorhuzatok.

Ágy- és asztal-takarók.

Karton és rouge paplanok. — Cachemir paplanok. — Satin paplanok. — Selyem paplanok. — Atlas paplanok. — Pike és trico paplanok. — Gyapju paplanok

Tengerfü, afrik és lószőr matrácok.

BORSÁNYI VIKTOR

GAZDASÁGI GÉPÉSZ DEBRECZENBEN

N.-V árad-utca 2227. saját ház.

Ajánlja a nagyérdemű gazdaközönségnek újonnan és dusan felszerelt

GAZDASÁGI GÉPRAKTÁRÁT,

hol jutányos árban kaphatók: minden egyes, kettős és három baradás ekék és eke-részek, kapáló és töltőgépek. Magtakarók, Howard és Skót boronák soros és szórva-vetőgépek, széna gyűjtők, szecska és répvágók, tengeri morzsolók, esőves tengeri daráló (kis óriás). Legújabb szerkezetű könyví

JÁRGÁNY CSEPLŐGÉPEK.

többféle szelelő- s Backer-féle rosták tűzőgépekkel; Exporti rosták, konkoly és küköny választók. (Trieurok) könnyen kezelhető ruhamangorló gépek, kerti feeskendők, borsajtók, továbbá

Gőz cseplőgépekhez való részletek:

tengelyek, rézperselejek, aczéldobosok, fűlécsek, faperselejek, rugók, cavarok du gattyu karikák, (kolbenring) kazancsövek, csőszériógépek, tüzelőroztályok, szivatómók, malomtengelyek, aczélcsapok, merítő bádógok, rostasövetek s egyéb géprészek.

Gépműhelyemet újabban is több segédgépekkel felszereltem, mindenféle gép és kazánkészítéseket, javításokat, vasesztérgályos munkákat jutányos árak mellett gyorsan teljesítek.

Egy 8 lóerejű Shuttleworth-féle gőzcseplőgép ugyiszintű egy csak öt hétig használt, 8 lóerejű magános új cseplőgép (gőzmozgony nélkül) jutányos áron eladó.

Messze ágazó gyári összeköttetésemnél fogva kívánatra bármiféle gépeknek, vagy géprészeknek megrendelését, beszerzését és felállítását gyorsan és jutányos áron eszközölöm.

Gyötrő köhögés,

tüdő- és gyomorbetegségek meggyógyítva

a Hoff János-féle malátakivonat-egészségi sere által. Bécs. Graben, Bräunerstrasse 8. sz.

Nyilvános köszönet.

egy meggyógyult beteg, kiről már barátai egészen lemondtak, meggyógyítva a Hoff János-féle malátakivonat-egészségisér és a Hoff János féle maláta cukorkák által. A torok-mell- gyomor és tüdő-bajok ezen valódi kincsben rejő becses tulajdonok által teljesen eltávolítottam.

Tekintetes ur!

Corabia, feb. 22.

Miután már az 1876 ik évtől igen beteges voltam s dacára a leggyondosabb ápolás s számtalan gyógyszer használatának állapotom mind rosszabbra fordult volna, olyannyira, miszerint barátaim már csak mint halottat tekintettek, az egyik hírtap hirdelményi rovatában megpillantottam az ön felülmulhatlan malátakivonat-egészségi sere-t a maláta mellcukorkákkal együtt. Azonnal mindjárt két egymásutáni szállítványt rendeltem meg az ön malátakivonat söréből, mindegyiket 58 palackjával a hozzávaló malátacukorkákkal együtt, a hatás meglepő volt. Már a legelső szállítvány elfogyasztása után teljesen helyre voltam állva, a második már tökéletesen meggyógyított. Azonban a túlságos erőfeszítések, a gyakori meghűlések következtében a ujjlag ismét az előbbeni állapotba jutottam s ennélfogva kérek az idecsatolt 10 frért pata fordultával malátasört és cukorkát, testvérbátyám Strak Perczelét is megbízom Bécsben, számomra a legelső hajóval még 50 palack sörnek megküldésével.

Legmélyebb köszönetem mellett maradtam mély tisztelettel

STARK ANTAL

gőzmalom-tulajnos, Corabian, Románia.

Magas elismerőiratok.

„Ezen kitünő italt mindenkor a legnagyobb sikerrel használtam.”

Koppenhága,

Lenning, igazságügym.

Császarak, királyok és hercegek magas elismerőiratai a Hoff János-féle malátagyártmányokért.

I Vilmos német császár: „az ön pompás malátakivonata, Ferencz József osztrák császár: „örömmel tüntetem önt ki.” A szász király: „A királyné anyjának igen jól tesz. A dán király: „gyógyhatást tapasztaltam.” A meklenburg-svári nagyherceg: „elismerésemet.”

ÖVÁS!

Csakis valódi Hoff János-féle, a cs. kir. kereskedelmi törvényszék által Ausztriában és Magyarországon feljegyzett védjeggyel (a felfaláló areképe) ellátott malátagyártmányokat kell kérni, mások nem valódi készítményekből állanak s csak a győftanyagok és a Hoff János-féle malátagyártmányok valódi készítés módja, ennek következtében — az orvosok nyilatkozata szerint — az egészségre nagyon ártalmas hatást gyakorolhatnak. (A valódi Hoff János-féle mell-malátacukorkák kék papírba vannak.

Főraktár Debreczen: Csanak József fűszerk., továbbá Rickl József Zelmos Geréby Fülöp és Varga Lajos uraknál. Nyiregyháza: Korányi Imre gyógyy. Nagyvárad: Jankó Antal. Nagy-Károly: Ujházy István, Kaufmann Jakab. N.-Bánya: Ifj. Orosz István. Szaimár: Jakó Mihály. Zilah: özv. Weisz Samuenné. H.-Böszörmény: Dengyel László továbbá az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzletében.

LÖFKOVITS ARTHUR és TÁRSA

órák és ékszerész

ÁRJEGYZÉKE.

Debreczen, főpiacz-utca 2142. a posta tőszomszédságában.

Oeska arany és ezüst teljes értékében bevételik.

EZÜT ÓRÁK JÓTÁLLÁSSAL.	fejebb	GYÜRÜK.	s fejebb	ÉKSZEREK.	s fejebb
Henger férfi óra	9	Ezüst emaille gyűrű	50	14 karatos arany női medaille	8
" " kettős fedéllel	12	14 karatos arany női gyűrű	2	Ugyanaz valódi gyémánttal	15
Horgony " " kettős fedéllel	14	" " " pécset	4	Gyönyörű ezüst férfi mellű	2
Remontoir kulcs nélkül húzható	16	" " " facon	5	14 karatos arany " " " " "	6
" " " " " " " " " " "	14	" " " karika üres	3	Legújabb ezüst női " " " " "	2
" " " " " " " " " " "	16	" " " " " " " " " " "	5	14 karatos arany női " " " " "	15
" " " " " " " " " " "	18	Valódi gyémánt gyűrű	8	14 karatos ar. garnitúra	20
" " " " " " " " " " "	24	" " " " " " " " " " "	12	" " " valódi gyémánttal	30
Nickel remontoir	10	" " " " " " " " " " "		" " " " " " " " " " "	4
				" " " " " " " " " " "	20
Arany órák jótállással.		Fülbevalók.		Ezüstneműek.	
14 karatos női henger	19	14 karatos arany gyermek függő	1	Ezüst gyertyatartó párja	35
" " " " " " " " " " "	25	" " " " " " " " " " "	50	cukorszelence	35
Remontoir " " " " " " " " " " "	28	Valódi gyémánt " " " " "	12	" " " kenyerkosar	30
" " " " " " " " " " "	35	" " " " " " " " " " "	15	" " " névjegyartó	20
Férfi horgony " " " " " " " " " " "	25	Fekete emaille " " " " "	2	" " " gyümölcs-állvány	10
" " " " " " " " " " "	30	" " " " " " " " " " "	50	" " " kúestartó	5
" " " " " " " " " " "	45	Valódi gránát függő	2	" " " " " " " " " " "	6
" " " " " " " " " " "	70	Ezüst lenese " " " " "	50	" " " " " " " " " " "	12
Inga órák jótállással.		Ékszerék.		" " " " " " " " " " "	5
8 napig járó 1 m. hosszú	17	14 karatos arany férfi lánc	19	" " " " " " " " " " "	12
" " " " " " " " " " "	24	" " " " " " " " " " "	25	" " " " " " " " " " "	5
8 " " " " " " " " " " "	20	Legújabb rövid női lánc	25	" " " " " " " " " " "	9
8 " " " " " " " " " " "	24	14 karatos arany kerek	19	6 " " " " " " " " " " "	14
8 " " " " " " " " " " "	26	Ugyanaz valódi gyémánttal	30	6 " " " " " " " " " " "	15
8 " " " " " " " " " " "	35	Legújabb ezüst karék	3		

Vidéki megrendelések utánvétellel a legpontosabban teljesítetnek.

Minden tárgy a kir. fémjelző hivatal bélyegével van ellátva.

Valódiak egyedül

Neidlinger G-nél Debreczen piacz-utca 2145. sz. a.

Eladás 1 frtos heti részletek, díjtalan alapos oktatás 5 évi jótállás mellett.

Mindegyik régi varrógép fizetés gyanánt átvállaltatik, illetőleg becsereítetik.

Minden más varrógép, mely Debreczenben más czégek által Singer név alatt árusítottatik el utánzótt s nem eredeti.

Szerkesztős

Fisc. SIM

bázis

HIR

előfizési pénzek

valamint a l

minden közl

Bármentelen lev

XI. év

Körössy

— A képvise

ipartör

T. ház

és elfogultsá

a mikor egy

részről a ház

ritve, hogy f

széddel írász

ha mégis fels

tulajdonitani,

képvise meg

rosok száma

nek ismerem,

szólni, és a

(Halljuk!)

Azokban

dékozom He

Ágost képvise

tegetés és el

bölcsészeti fe

positiv törvén

kor nem phil

pasztalat és

Méltóztassék

előbb szólók

sal vannak, s

getések rám

zal, hogy én

bölcsészének

indulok ki, m

dek. Hegel az

d e n, a m i

m i n d e n, a

Ha e tétel va

dón az új ipar

kozunk, felel

szen nekünk t

vényünk; ha

szersmind igaz

vel Hegel szer

(derültsg.) A

akkor a halad

nekünk van ip

inkább érdeke

panaszhangok

törvény ellen,

man t. kévise

és kényszer el

értivte.

Engedel

gunkat fűgeta

tén, hogy a l

A liberalis es